

eam reddit fecundam. nec dubium quin fons beate virginis ortum irrigans predictum ex nylo per occultos terre meatus originē sumat. Est autem nylos qui et gyon. fluvius mesopotamię de paradiso exiens. Et dicitur limatus vel terre⁹ quia turbidus est et limosus. Oritur autem nō procul ab athlante et circumit terrā ethiopię. et descendit per egyptum irrigans planitiem eius. Unde dicit Hieronymus super Amos. super verbo. de fluet quasi riuus egypti etc. Nylos dispositione dei totam egyptū semel in anno irrigat. cumulis arenarum claudens ostia eius ne desuat in mare. Post irrigationem autē solutis cumulis redit in alueum suum. et sic tandem mare ingrediens a mari absorbetur. Hic fluvius nutrit reptilia multum nociua et venenosa. sicut cocodrillos. et bestiolam que dicitur Enidros. de qua Isidorus libro. xij. ca. ij. Enidros inquit est bestiola ex eo nuncupata q̄ in aquis versetur et maxime in nylo. que si innenerit cocodrillum dormientem. volutat se in luto primo et intrat per os eius in ventrem et carpit omnia interiora eius et sic moritur. Dicit etiam glosa super. xxij. cap. Ecclesiastici. q̄ gyon qui et nylos fluvius turbulentus est et multum cōtrahit limi. unde limositatis ratione quam secum ducit. terram per quam ducit frugiferam exvalde fertilem facit. Hec glosa. Cōstat nimirum q̄ tota terra egypti de se sterilis est et infructuosa. sed nylos eam preterfluens nō modo vnda sua perfundit sed et secū nobilissimā glebam de paradiso defert quam terre sterili superfundit. in cuius rei signum et evidens testimoniū aqua nyli nō nisi turbidissima aduenit egypto. qua decrescēte terram quam operuerat derelinquit terra aliena pingui et optima coopertam. de cuius seminali ratione nobilissimi generantur fructus. Et qui ut dictū est vitra sepes mathereę nylos nunq̄ redundat ideo vltra eam locus est desertus. intra vero eam locus paradise voluptatis.

De ingressu ex Matherea in Chayrum.

Situr cum predicti viridarj amenitatē perlustrassemus. ad vespertine iam die exeuntes matheream cum trutzelmanno versus Chayrum properabamus. habentes a dextris ortos pulcherrimos varijs arboribus cōstos et fructibus cumulos. in quibus palatia in castrorum modū videbantur exstructa ita q̄ Chayrum ciuitas in matherea pene iniūm habere videretur. eo q̄ orti illi cū domibus a mathera cōtinuati in Chayrum protendunt. a sinistris autem nō nisi sterilem vidimus terram quam nyli excrecentia nō attingit. a dextris vero per ortos predictos in modum maris se effuderat. ita q̄ arbores et edes in aquis stabant. Clara igitur adhuc die Chayrum sumus ingressi. sed priusq̄ ad hospiciū veniremus ob longum vrbis spacium et iter magnum profunda iam nox erat et tenebre ingruerant ita q̄ nō absq̄ multis angustijs et laboribus ad domū ipius qui nos a longe precessit trutzelmanni peruenimus. per vicos longos populosos et artos ipm sequentes. grauitate a paganis vexati tracti et inelamati. Tandem in suam receptos curiam trutzelmannus noster in palatium quoddam pulchrum et preciose pictum ac stratum nos introduxit. vbi noctem egimus illam. Hanc autē factis distinctas nobis cameras assignauit in quas res nostras intulimus. Et quanq̄ melius apud alios fuisset hospitio suscepti et tractati. tamen eius absq̄ graui offensa inde exire nō satis honeste poteramus. Fuerat autem ipse trutzelmannus noster iudeus natus sed relicto iudaismo ad baptisimum conuulsus factus fuerat christianus. Demum etiam fide nostra abnegata apostata factus est et mammalucus. et ita a Soldano officijs exaltatus predices et prepotens euasit expecunijis iudeorum et christianorum quorum protector et ductor a Soldano est cōstitutus. a quibus et pecunias per phas et nephas cū dolo et fraude extorquet. Porro cum die illo in hospicio prefato essemus. varie ad nos bestie monstruose adducebantur per mauros de castro domini Soldani pro spectaculo. de quibus breuitatis gratia supersedeo. Et ne tedio afficeremur ipse hospes et patronus noster predictus ad habitacula domus sue nos circumduxit. ostendens nobis vxores suas duas et eunus

ebos earum. paramenta quoque bellica et arma. sellas ac frena equorum deaurata et domus omnis sue ornamenta varia et preciosa. Habebat autem bestiam quandam inclusam. que verata materiam quandam egerebat redolentem per omnia in modum musci que non venditur nisi equali pondere aurum remetiatur.

Tandem die sequenti que fuit decima octobris feria scilicet sexta quam celebrem habet sarraceni. festiuantes in ea: domum exire nequaquam poteramus. Quo in tempore christianus quidam ferreis cōpedibus vinctus ad nos accessit elemosinam et pecuniam aliquam a nobis mendicans pro sua liberatione. Nam duos in Alexandria pueros a quodam emerat mauro. quod quia contra legem mahumeti est. accusatus de hoc. biennio in carcere fuit ob id detentus. Eodem sero cum sol occasum peteret permittente hospite nostro ex sublimioribus domus locis festa vidimus sarracenorum. Habebant enim tunc solenne ieiunium quod per mensem integrum octobris singulos per annos obseruant. Est autem ieiunij eorum ritus iste. Per diem totum a solis ortu usque ad eius occasum nec comedunt nec bibunt. sed dormiunt et requiescunt. Hic autem ut sol occidit multa accendunt luminaria in turribus muschkearum suarum et clamoribus ac vocibus altissimis fidei sue pronunciant professionem. quo facto incipiunt crapulis et comelationibus se replere. et luxurijs ac superstitionibus insolentibusque multis vacantes. noctem totam ducunt in somno discurrentes etiam per ciuitatem cum tabulis ligneis clamoribus et ululatibus sonitum faciunt et strepitum multum. ut si qui somno fortassis grauentur per hec excitentur ad ingurgitationes et insanias suas solitas. Et hoc per singulas noctes huius mensis octobris faciunt. seruata tamen differentia secundum sub et supra finem quod dies magis vel minus ab eis habentur solennes. quo enim festum maius eo nocturna dissolutio maior. Hec videntes ammirabamur. precipue de tot mille turribus et lampadibus innumeris quibus singule turres tribus per circumitum ordinibus illuminate decorabantur et resplendebant. Nam et vrbs tota a luminaribus turrium instar clare diei illuminabatur. Siquidem qui inter sarracenos locupletiores ceteris sunt. in testamentis suis bona sua per huiusmodi luminaribus siue lampadibus augendis et multiplicandis. edificandisque muschkeis et turribus et nutriendis his qui in eisdem sic clamitent. legare solent et contribuere. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant et missas.

Je. xi. octobris plures et mammalucis venientes ad nos querebant si quos forte cōpatriotas siue cōterraneos inter nostros inuenissent. Inter quos vnum dumtaxat alemanus erat ex Basilea natus. Plures autem vngari viri graues et persone egregie ad dominum Johannem archidiaconum et canonicum ecclesie Transiluanensis venerunt. virum religiosum et doctum. cōuersioneque benignum et iocundum qui multa apud illos bona operabatur suo hortatu et exemplo. Nam plures eorum data fide in manibus eius iurauerunt quod quotius ad sancte matris ecclesie sinum redire et super apostasia cōdignam agere penitentiam vellent. Ipe etiam matrimonia eorum more sarraceno cōtracta sacramentali ritu rectificauit. et infantes quosdam baptisauit. Hec autem omnia clam in domo cuiusdam vngari fecit. qui habitum officium et nomen preserebat mammaluci. sed reuera non erat. neque enim fidem abnegauerat neque circumcisionem acceperat. sed cogerebat fidele sub sarracenicā veste. cuius rei Soldanus ipse duo alij de curia erant cōscij. sed propter viri probitatem quia in armis strenuus erat et corporis robore et animi magnitudine prestans. hoc ipsum celabant. scientes per certo ante eum moriturum quod negaturum fidem. unde et Soldanus sibi et quibusdam alijs bonis viris per litteras peruenit. ut ipso mortuo a seruitute qua Soldano pro tempore obligantur seruire: sint penitus absoluti. Is presatus mammalucus humaniter se nobis exhibens ob gratiam memorati domini Johannis ad multa nos loca per ciuitatem circumduxit et secretiora pleraque ostendit. Paucos ibi vidimus mammalucos qui non dicerent. verbis saltem. ad sanctam ecclesiam catholicam se reuersuros. quin et ipse patronus noster pluries assererat suam se velle perfidiam deserere. et redire ad christianismum. nam et ambe sue uxores erant christiane. et puuli baptisati. Id enim certum habet quod omnes mammaluci pueros suos masculos

faciunt baptisari. nō ob id quidem (multorum opinione) vt pueri salutem cōsequantur anime. neq; vt in fide christiana perseuerent. sed vt in paternis bonis et officijs fiant successores. Nam abolim omnia mammalucorum bona dum rebus excedunt humanis Soldano cōfiscantur. nec potest quispiam sarracenus vel more sarracenco natus. pūta nō baptisatus. fieri mammalucus. iccirco māmālucci filios suos baptisatos mox vbi discretionis annos attingunt. Soldano sistunt. pollicentes se fidem christi abnegaturos si paternis bonis et officijs succedere sinantur. Quo admissio fidem abnegant. et in locum patrum surrogantur. quod alias nequaquā fieret si ab vtero in mahumetica perfidia nutritentur. Esto q; ita sit. bonum tamen est nomen saltem christi et sacramentorū eius vsū. inter gentes remanere. affectumq; in eis foueri ad ritum natalem. Indubitatum enim est mihi q; si puri sarraceni terris illis dominarētur. locus nobis christianis latinis et accessus ad loca sancta transmarina minime pateret. ob implacabile eorum in nos odium et inexorabiles inimicitias. quibus nobis sunt infesti. sed quia Soldanus ipse et omnes sui curiales et armigeri atq; prefecti locorum sunt mammaluci. protegimur ab eis.

Je. xij. octobris audita missa (Nam dominica vicesima post octauas sancte trinitatis currebat) didicimus quodam nobis referente q; galce veneciane in portu existentes Alexandrino. speciebus aromaticis onerarent. atq; ad celum pararentur recessum. quo ex rumore plurima fuimus affecti iocunditate. q; in eisde galceis repatriare sperabamus. Eodem die post cuiusdam adducte bestie quam coppin nominant ludum visu mirabilem. tres christiani captiui et pene nudi vincti cathenis. lamento miserabili suas deflentes calamitates. elemosynā a nobis precabantur. Hanc enim sarraceni discretionem suis obseruant cum captiuis. q; tribus in septimana diebus eos ex suis emittunt custodijs. cathenis vinctos. et per vicos populosos et curias maiores pro petenda elemosyna circūire permittunt. sub manu custodum. et quicquid ibi acquirunt id tenerez in cibis expendere. vel etiā inde se liberare et redimere sinunt. Ad uesperascente iam die cū tempus sarracencie comessationis et dissolutionis incumberet. omnis hospitis nostri familia insanire cepit et cantare et corizare. et cum instrumētis musicis ludere. ipse quoq; patronus cum duabus suis cōthozalibus cultu meretricio exornatis. vna cum cōcubinis et ancillis. accensis candelis. lectos nostros circūierunt. vt risus et leticie materiam et causam acciperent ex nobis. vnde et noctem illam habuimus opido inquietam propter clamores et insanias sarracencorum cum strepitu et impetu per vicos et plateas currentium et vluantiū in turribus. vt illo in tempore moris est sui vsitati.

Je. xij. sumpto prandio in partes nos diuidentes. tres aut quattuor simul et non plures. vicos intrauimus mercatorum. vbi tantam vidimus hominum multitudinē. tantaq; erat pressura sicut esse solet Rhome ad sanctum Petrum in anno iubileo. et tot venditores et emptores q; visu mirū. et pene incredibile est auditu. Neq; arbitror tā populosam tam grandē tam prediuitem. atq; prepotentē hodie sub celo esse ciuitatem. sicut est ista Chayrum babilonica. Ibi armis et pannis sericis cōparatis et bestijs quibusdam monstruosis. in forum venimus vbi homines sicut bestie vendebantur. et cōpariebatur anima nostra paruulis ibi sedentibus qui suam venditionem expectabant. Cūq; mammalucus qui ductor noster erat hinc inde nos circumduceret. venit mercator quidam inquirens ab eo quanti precij schlaui illi essent quos sic circumducebat. Ad quod mammalucus ipse subridens parui inquit sunt precij homines illi in foro isto. cito autem ad aliud ducentur forum vbi incōparabiles erunt. Neq; tamen ad hec verba emptor ille desijt. sed pro persona qualibet decem obtulit ducatos mammaluco: donec tandem cōperit eos nō esse venales.

Je vero. xiiij. summo diluculo venientes duo mammaluci a patrono nostro
cōducti. fm numerum personarum asinos et mucrelos (id est asinorum du-
ctores) disposuerant. vt nos per vrbem ad loca quedam ducerent videnda.
Igitur egressi hospitium transcentes per vicū vnum et per vetustissimā quan-
dam ferream portam. venimus ad populosissimas plateas: vbi post multas derisiones
et acclamationes probrosas. occurrerunt nobis homines multi miseri et miserabiles.
cathenis inclusi simulq; colligati. elemosynas a nobis postulantes. Inde per numero-
sos hominū cuneos penetrantes. in locum quendam venimus vbi supra modum cō-
pressio hominū magna fuit. Nam barbarus quidam mercator vtriusq; sexus homi-
nes plurimos habebat venales. ita leui precio et exiguo ac si fuissent res furto ablate. et
pro illis emendis tanta cōfluxerat hominū multitudo. Inde pulchra quadam platea
pertransita. vbi multe edes alte et noue circumstabant (nā locus ipse quinquennio dum-
taxat euoluto desertus factus fuerat et arundinibus plenus nunc autem dictis edificijs
decorus) ad sinum quendam nyli venimus. in cuius litore schlaui multi de luto paleis
resperso lateres cōficiēbant et confectos soli exponēbant coquendos instar filiorū isra-
el qui in luto et latere pharaoni seruientes in egypto. tandem propter onera clamauerūt
ad dominū. qui misit eis liberatōrē seruū suū moisen.

Ibi etiam locus ille fluminis quondā fuisse videbatur vbi moises ipse infantulus in ca-
rectam ripe fluminis stante procul forore eius et cōsideranti euentum rei fuit pietus.
et tandē descendente filia pharaonis vt lauaretur in flumine. gradientibus secum puel-
lis per crepidinem aluci in viscella cirpea fuit inuentus in papirione. vt habetur Exodi
ij. Ibi nanq; erat pons arcuato opere factus per flumen vbi egyptij mares hebreorum
iuxta preceptum pharaonis pūciebant in aquam. vt habetur in dicto capitulo.
Inde ad maceriam ortū cuiusdam ascendimus vbi quondam arbor ingens stabat sub
qua virgo Maria cum puero Jesu fertur quieuisse. quam arbustam et christiani et sar-
raceni multum venerabantur. sed suspēsis in quibusdā seditionis mor arbor aruit ruit-
q; solotenus. In cuius rei memoriā sarraceni erecta ibi columna lapidea. factum hoc
aureis in ea litteris scripsere. Dinc ad stationem nauium multarū in nylo profundo et
lato venientes. maximā circa illas vidimus negociationē.

De Babylonia egypti.

Andem per quasdam vetustissimas et spissas valde horribilesq; portas in-
trauimus babyloniaz. Sed hec babylonia nō est illa que fuit secus fluum
Chobar. sed dicitur babylonia egypti. que paruo diuidit intervallo a Chay-
ro. ita q; nō duas faciunt ciuitates sed vnam. cuius pars altera dicitur Chay-
rum. altera Babylonia. et ipa tota nomine cōposito Chayrumbabylonia appellatur. et
creditur q; olim fuerit nuncupata memphis. deinde Babylonia. et tandem Chayrum.
quod interpretatū idem est q; cōfusio siue babylonia.

In hac babylonia ante tempora Pharaō rex egypti morabatur in ingenti palatio. qd
hodie penitus est desolatum. Ibi etiam tunc temporis metropolis egypti siue ciuitas
maior erat vt ex ruinis eius potest cognosci que hodie videntur.

Transcentes autem per vicum longum ad cuiusdam ecclesie fores deuenimus. quam
christiani possident de cingulo siue cintura dicti. qui sunt de fide sancti Pauli. Ingres-
si autem ecclesiam descendimus in criptam sub choro. et ibi asserunt locum esse vbi vir-
go gloriosa Maria cum puero Jesu et Joseph sancto. septennij spacio manens latita-
uit. Inde ad quattuor leucas alias ecclesias quas christiani orientales tenent duce-
bamur. in quibus aliqua sanctorum corpora requiescunt.

Inde per multa procedētes loca de quibus mira ferebantur. tandē ad radices montis
venimus. super quo castrū Soldani est situm. vbi plurimos habuimus obuios mam-